

**MEDICINSKA
FAKULTETEN**
Institutionen för hälsovetenskaper
Arbetsterapeutprogrammet

Beskrivning av arbetsterapeutiska interventioner i skolan och deras effekt för barn och unga med ADHD

En litteraturöversikt

Författare: Erika Nilsson

Handledare: Helene Andersson

Kandidatuppsats, litteraturöversikt

Hösten 2021

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för rehabilitering
Box 157, 221 00 LUND

Beskrivning av arbetsterapeutiska interventioner i skolan och deras effekt för barn och unga med ADHD

En litteraturöversikt

Författare: Erika Nilsson
Handledare: Helene Andersson
Examensarbete på kandidatnivå, en litteraturöversikt
Hösten 2021

Abstrakt

Bakgrund: ADHD är en av de vanligaste funktionsnedsättningarna hos barn och unga vilket kan påverka individens förmåga till aktivitet och delaktighet. En vanlig konsekvens är att barnet kan få svårt att klara skolgången vilket skapar lidande för eleven och familjen, samt utgör en stor kostnad för samhället. Arbetsterapi i skolan syftar till att möjliggöra aktivitet och delaktighet för individen.

Syfte: Att beskriva arbetsterapeutiska interventioner i skolan och deras effekt för barn och unga med ADHD.

Metod: Kandidatuppsatsen genomfördes som en litteraturöversikt med sex artiklar. En manifest innehållsanalys med induktiv ansats användes för analysen av materialet.

Resultat: Resultatet visade att interventioner som arbetsterapeuterna använde sig av i skolmiljö var anpassning av miljön och förbättring av personliga förmågor. Anpassning av miljön skedde genom att applicera sensoriska hjälpmedel som balansbollar, viktvästar samt sittedynor. Interventioner som syftade till förbättring av personliga förmågor skedde genom sociala berättelser. Samtliga artiklar, utom en som visade oförändrat resultat, visade en positiv effekt av interventionen. En generell positiv upplevelse av interventionerna uttrycktes av såväl lärare som elever.

Slutsats: Resultatet av litteraturöversikten indikerade att arbetsterapeutiska interventioner kan vara en resurs i skolan för att göra skolan tillgänglig för barn med ADHD. Mer forskning avseende arbetsterapeutiska interventioner i skolmiljö behövs för god praxis.

Nyckelord

Arbetsterapi, skola, ADHD, barn, aktivitet, delaktighet

Occupational therapy interventions in school and its effect for children and adolescents with ADHD

A Literature review

Author: Erika Nilsson
Supervisor: Helene Andersson
Bachelor thesis, a literature study
Fall 2021

Abstract

Background: ADHD is one of the most common diagnoses among children and adolescents in Sweden, which can affect the individual's ability to activity and participation. A common consequence is that the child may find it difficult to cope with schooling, which generates suffering for the student, the family and constitutes a great cost to society. Occupational therapy in school aims to enable participation and activity for the individual.

Aim: To describe occupational therapy interventions in school and its effect for children and adolescents with ADHD.

Method: The bachelor thesis was carried out as a literature review with six articles. A manifest content analysis with inductive approach was used for the analysis.

Results: The results showed that the interventions that the occupational therapists used in the school environment were adaptation of the environment and improvement of personal abilities. Adaptation of the environment was done by using sensory aids such as balance balls, weight vests and seat cushions. Interventions that aimed to improve personal abilities took place through social stories. All articles, except one that showed unchanged results, showed a positive effect of the intervention. A generally positive experience of the interventions was expressed by both teachers and students.

Conclusion: The results of the literature review indicated that occupational therapy interventions in school would be a resource to make the school accessible to children with ADHD. More research regarding occupational therapy interventions in school environment is needed for best practice.

Keywords

Occupational therapy, school, ADHD, children, activity, participation

Lund University
Faculty of Medicine
Program Committee for Rehabilitation
Box 157, S-221 00 LUND

Tack!

Jag vill tillägna min handledare Helene Andersson ett stort tack för vägledningen och alla resonemang under uppsatsskrivandet. Särskilt tack för det genuina engagemang och all den tid hon lagt ner.

Vill även tacka min familj för visat tålamod och uppmuntrande ord på vägen.

Innehållsförteckning

Introduktion	1
Inledning	1
Bakgrund	1
ADHD	1
Arbetsterapi	2
Skola	3
Arbets terapeutiska interventioner i skolmiljö	4
Problemformulering	5
Syfte	5
Metod	5
Design	5
Urval	6
Datainsamling	7
Dataanalys	7
Forskningsetiska överväganden	8
Resultat	8
Tabell 1	9
Viktvästar	9
Balansbollar	10
Sittdynor	12
Sociala berättelser	12
Diskussion	13
Resultatdiskussion	13
Metoddiskussion	16
Slutsats och kliniska implikationer	18
Referenser	19
Bilaga 1	26
Tabell 2	26
Tabell 3	27
Tabell 4	28
Bilaga 2	29
Tabell 5	29

Introduktion

Inledning

En av de vanligaste diagnoserna som ställs i Sverige bland barn och unga är attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) (Forskningsrådet för hälsa arbetslivet och välfärd [FORTE], 2015). Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten [FHM], Statens beredning för medicinsk och social utvärdering [SBU] & Sveriges Kommuner och Regioner [SKR] (2020) har tagit fram ett gemensamt dokument som definierar begreppet psykisk ohälsa som ett samlingsbegrepp vilken sträcker sig från lindrigare psykiska besvär som oro och nedstämdhet till svårare psykiatriska tillstånd som personlighetssyndrom och schizofrenispektrumssyndrom. Det är vanligt att psykisk ohälsa skapar svårigheter i aktiviteter i dagliga livet och sämre livskvalitet (Clark et al., 2007). Psykisk ohälsa ökar bland barn och unga, enligt Folkhälsomyndigheten (2018) är brister i skolan en bidragande faktor. Behovet av stödinsatser i skolan är stort, vilket uttrycks både av föräldrar till skolbarn och av pedagogisk personal (Skolinspektionen, 2021). I flera länder är arbetsterapi en naturlig del av skolan och förbundet Sveriges arbetsterapeuter menar att det med fördel skulle vara så även i Sverige. Examensarbetet kommer beskriva arbetsterapeutiska interventioner och deras effekt i skolan för barn med ADHD.

Bakgrund

ADHD

ADHD är en utvecklingsrelaterad psykisk funktionsnedsättning (Socialstyrelsen, [FHM], [SBU] & [SKR], 2020) och är bland de vanligaste psykiatriska tillstånden i Sverige hos barn och unga under 18 år (Forskningsrådet för hälsa arbetslivet och välfärd [FORTE], 2015). Fem till sju procent av alla barn i skolålder beräknas ha ADHD i Sverige, vilket innebär ungefär en till två barn per klass i skolan (Socialstyrelsen, 2019).

Vid ADHD ses en påverkan redan under fosterstadiet i de frontala delarna av hjärnan där många kognitiva funktioner utvecklas (Hellberg, 2014). De exekutiva funktionerna är ofta nedsatta hos individer med ADHD (Biederman et al., 2004). Dessa är viktiga då de möjliggör att individen kan organisera målinriktade handlingar (Bartfai, 2014). I de frontala delarna styrs även sensorisk integration (SI) (Mah, 2021) som är en process av tolkning, bearbetning och agerande utifrån sinnesintryck för att kunna interagera med omvärlden (Ayres, 1983). Problem med SI ses hos en stor andel av de barn och unga med ADHD. SI påverkar

självförtroendet, inlärningsförmågan, koncentrationen och självkontrollen (Mah, 2021) samt har visat sig vara tydligt kopplat till akademisk prestation (Davis, 2009).

Typiska symtom vid ADHD är problem med uppmärksamhet, impuls kontroll och aktivitetsreglering vilket är funktioner för att organisera målinriktade handlingar som påverkar aktivitetsutförandet i dagliga aktiviteter (Hellberg, 2014). Socialstyrelsen (2014) beskriver att nedsatt uppmärksamhet innebär att det blir svårt att organisera sitt handlande, samla energi och finna motivation till att genomföra uppgifter samt hålla koncentration över tid för barn och unga med ADHD. Brister i impuls kontroll kan yttra sig som att barnet eller den unga avbryter i samtal och inte respekterar turtagning, utför en handling utan att tänka efter eller inte kan reglera emotionella reaktioner. Barnet eller den unga med ADHD kan ha svårt för att anpassa aktivitetsnivån efter kraven i situationen, vara stilla eller känns ständigt på språng (Socialstyrelsen, 2014).

När funktionsnedsättningen orsakar att individens förmåga inte kan möta de krav som omgivningen ställer uppstår funktionshinder (Socialstyrelsen, 2007). I barn, - och ungdomen ökar kraven på förmågor som att vara stilla, upprätthålla långvarig koncentration, planera och ta ansvar för dagliga aktiviteter, abstrakt tänkande och självständighet (Socialstyrelsen, 2014). Situationer i skolan där funktionshinder uppstår och begränsar barn och unga med ADHD är till exempel när eleven förväntas komma tid, planera sitt arbete, vara stilla, utföra uppgifter som upplevs vara tråkiga eller förväntas reglera sina känslouttryck i sociala situationer (Bellanti, 2011). Vardagen för barn och unga med ADHD kan präglas av svårighet att möta krav i skolan och brister i relationen till lärare, föräldrar och jämnåriga som i förlängningen leder till ökad risk för annan psykisk ohälsa och sämre självförtroende (Klassen et al., 2004). Följderna för individer med ADHD är högre prevalens av kriminalitet, drogmissbruk, depression, ångest och sämre utbildning (Hellberg, 2014).

Arbetsterapi

Arbetsterapi i svensk hälso- och sjukvård ska erbjuda en god vård baserad på vetenskap och beprövad erfarenhet (Patientlagen, 2014). I enighet med Hälso- och sjukvårdslagen ska personal som lyder under lagen arbeta hälsofrämjande (Hälso- och sjukvårdslag [HSL], 2017). Model of human occupation (MOHO) är en arbetsterapeutisk praxismodell som beskriver och förklarar mänsklig aktivitet. Evidensen för MOHO ökar i takt med forskning (Bowyer & Tkach, 2019) och är den arbetsterapeutiska modell med högst evidens och som används i

störst utsträckning i arbetsterapeutisk praxis (Lee et al., 2012). Kielhofner (2012a) menar att det finns ett samband mellan delaktighet i meningsfulla aktiviteter, sociala relationer och upplevd hälsa. Modellen utgår ifrån ett dynamiskt förhållande mellan aktivitet, miljö och individ som resulterar i ett aktivitetsutförande (Kielhofner, 2012a).

Enligt Kielhofner är kärnan i aktivitet individens viljekraft, vanebildning och utförandekapacitet. Hur aktivitet motiveras påverkas av viljekraften vilken beskrivs som tankar och känslor kopplade till individens värderingar, intressen och uppfattning om den egna förmågan (Kielhofner 2012c). Aktivitet formas av vilka vanor vi har och våra roller. Ur ett temporalt perspektiv ses aktiviteter och handlingar som upprepas i cykler och skapar ett förutsägbart mönster, vanebildning. Dessa stabila mönster bidrar till att automatisera individens handlande i en viss kontext och effektiviserar aktivitetsutförande (Kielhofner 2012d). Aktivitet som motiverats av viljekraft och formats av vanebildning möjliggörs av individens utförandekapacitet som är den psykiska och fysiska förmågan (Kielhofner, 2012a)

När en aktivitets krav i en specifik miljö kan mötas av individens förmågor skapas ett effektivt aktivitetsutförande, ökat självförtroende, positiva erfarenheter och möjlighet till delaktighet i aktivitet (Kielhofner, 2012a). I modellen är miljöns påverkan på människans motivation, sätt att organisera aktivitet och utförandekapacitet central (Kielhofner, 2012b). Graden av begränsning på grund av funktionsnedsättningen beror till stor del på hur miljön kring barnet och den unga är utformad, vilka resurser, krav och hinder som finns (Kielhofner, 2012b)

Skola

I svenska skolor ska medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser finnas tillgängliga. Dessa insatser representeras i "elevhälsan" som ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande i skolor, med fokus att eleven ska klara utbildningens mål (Skollagen, 2010). Inom pedagogiken har ett paradigmskifte skett i synen på relationen mellan elever med funktionsnedsättning och skolmiljön. Tidigare ansågs elever med funktionsnedsättning vara funktionshindrade. Nu är perspektivet att funktionshinder uppstår för eleven när miljön inte är korrekt anpassad (Skolverket, 2016).

Enligt en nationell studie av Skolverket är inte skolmiljön i de svenska skolorna tillgängliga och anpassade efter barn med funktionsnedsättnings behov. I Skolinspektionens (2021) kvalitetsmätning av skolor uppger 29,2% av föräldrarna att de inte anser att deras barn får det

stöd som de behöver och 19,3% av den pedagogiska personalen anser inte att de har fullgoda förutsättningar att hjälpa elever som behöver det. Två av tre skolor uppger att de arbetar för att barn med funktionsnedsättningar ska medverka i skolan i sin ordinarie klass (Skolverket 2016) vilket är det man eftersträvar enligt skollagen (2010). Drygt hälften av alla specialpedagoger i en nationell studie av Skolverket svarar att neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är den funktionsnedsättning som skolmiljön i svenska skolor är sämst anpassad för (Skolverket, 2016).

Arbetsterapeutiska interventioner i skolmiljö

Det finns forskning som visar att arbetsterapeutiska bedömningar och interventioner för barn och unga med ADHD har god effekt (Fedewa & Erwin, 2011; Wong et al., 2014 & Kim et al., 2020) Forskningsstudier som utvärderar arbetsterapeutiska interventioner för barn med ADHD i skolmiljö är idag mycket begränsad (Hahn-Markowitz et al., 2020; Lidström & Munkholm, 2018; Wennberg et al., 2021; Young, 2007).

Ur ett arbetsterapeutiskt perspektiv med utgångspunkt i MOHO definieras komponenten miljö som det fysiska rummet och föremål samt den sociala-, politiska-, och ekonomiska kontexten (Kielhofner, 2012b). Arbetsterapeuter i skolan kompletterar pedagogisk, medicinsk och social kompetens i elevhälsoteamet med kunskap i barn och ungas behov av att kunna delta i skolans aktiviteter samt aktivitetens betydelse för hälsa. För att barn som upplever funktionshinder i skolmiljö ska förbättra sitt aktivitetsutförande använder arbetsterapeuter sig av olika åtgärder för att anpassa miljön, förbättra personliga förmågor eller anpassa aktiviteten (Sveriges arbetsterapeuter, 2016).

Luborski (2017) beskriver att arbetsterapeutiska interventioner som sker genom anpassning av miljön exempelvis består av justering av belysning, möblering, ljudet eller arbetsmaterialet i klassrummet samt olika kompensatoriska hjälpmedel såsom timstock eller bildstöd. Hjälpmedel som stödjer sensorisk integration kan vara viktvästar, fidget-toys, ljudisolerande hörlurar, balansbollar eller sittdynor (Luborski, 2017). Förbättring av personliga förmågor kan handla om att utveckla den sociala eller kognitiva förmågan genom interventioner som sociala berättelser (Srija et al., 2019), eller genom gruppinterventioner som CogFun (Maeir, 2014). Anpassning av aktivitet eller uppgift innebär att man delar upp en given uppgift i olika delmoment eller exempelvis låter eleven ha flera uppgifter igång samtidigt som hen kan växla mellan (Luborski, 2017).

Problemformulering

Konsekvenserna av bristande anpassning för elever i skolan med ADHD skapar lidande för eleven och familjen (Klassen et al., 2004; Hellberg, 2014) samt utgör en stor kostnad för samhället (Folkhälsomyndigheten, 2018). Enligt Folkhälsomyndigheten (2018) uppgår denna kostnad till 27 miljoner per individ räknat från barndom till vuxen ålder.

Utifrån Kielhofners (2012c) modell MOHO kan problematiken i skolan för dessa barn förklaras genom att både de inre kraven från barnet själv, och de yttre kraven från miljön, inte kan mötas av barnets förmågor. När barnet får negativa upplevelser som misslyckande minskar tilltron på den egna förmågan och viljan att delta i aktiviteten (Kielhofner, 2012c). För att begränsa de negativa konsekvenserna som nämns i bakgrunden är tidiga insatser av vikt (Folkhälsomyndigheten, 2018; Skollagen, 2010). Skollagen (2010) och Barnkonventionen (2018) berättigar barn med funktionsnedsättning stöd i att aktivt kunna delta i skolan. Att stödja individer till att delta i dagliga aktiviteter som skolgång, och att det har en positiv inverkan på hälsan, är en bärande tanke inom arbetsterapi (Sveriges arbetsterapeuter, 2018).

Utifrån ovanstående är författarens intention att en litteraturöversikt kan bidra till ökad kunskap om arbetsterapeutiska interventioner i skolan för barn med ADHD.

Syfte

Syftet med litteraturöversikten är att beskriva arbetsterapeutiska interventioner i skolan och deras effekt för barn och unga med ADHD.

Metod

Design

Examensarbetet är designat som en litteraturöversikt med induktiv ansats. En litteraturöversikt kartlägger kunskapsläget inom ett specifikt område samt sammanställer vad som framkommit efter forskning. Genom analys av artiklar framkommer detaljerad kunskap om hur forskning tidigare studerat aktuellt område (Friberg, 2017). Artiklarna som valdes ut till resultatet har granskats med en induktiv ansats för att förutsättningslöst spegla materialet i litteraturöversikten (Kristensson, 2014)

Urval

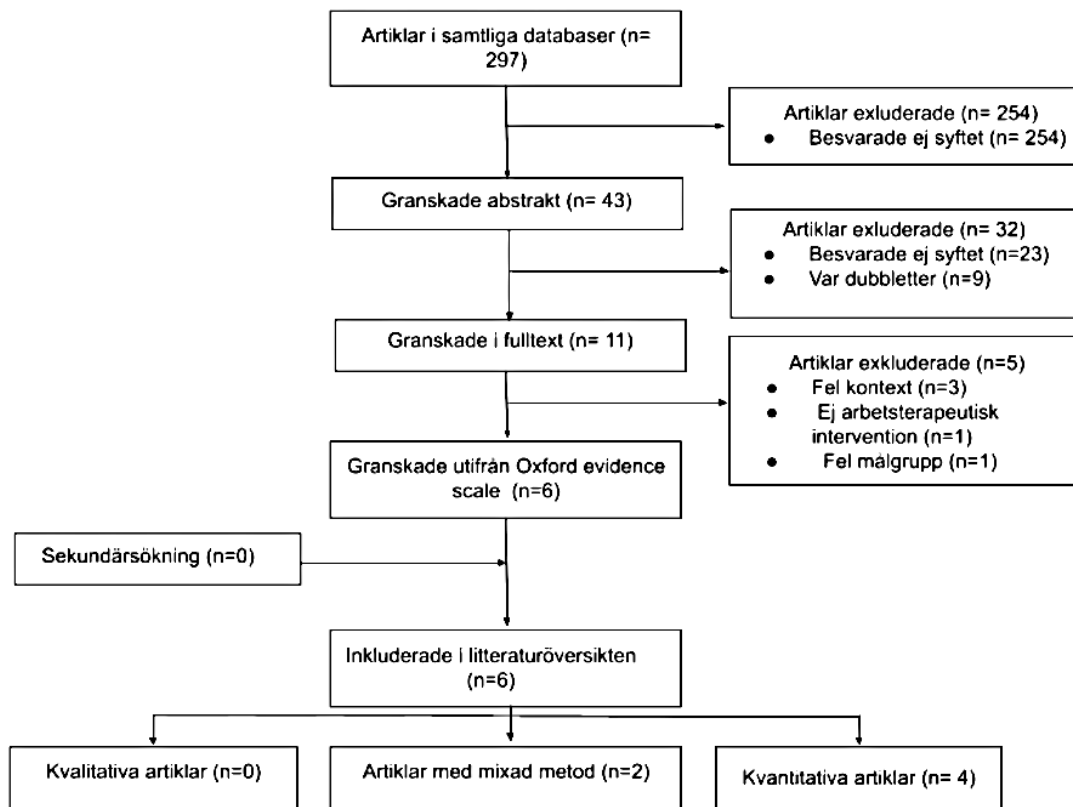
Sökningen genomfördes i databaserna Cinahl (tabell 1), PubMed (tabell 2) samt PsycInfo (tabell 3), se bilaga 1. Sökstrategin följde Kristenssons (2014) metod där sökord valdes utifrån nyckelbegrepp ur syftet. I detta fall valdes “occupational therapy”, “ADHD” och “school” för att resultaten skulle svara till syftet. För att bredda sökningen med hjälp av synonymer till sökorden användes “boolesk söklogik” vilket innebär att man sammanbinder synonymerna med operatoren “OR” samt kopplar ihop skapade block med operatoren “AND” (Östlundh, 2017). För att bredda sökningen ytterligare gjordes sökning både i fritext samt med MeSH och indextermer i samtliga databaser. Resultaten begränsades med filtren vetenskapliga artiklar från år 2000-2021 samt att artiklarna skulle vara skrivna på svenska eller engelska. För att välja de mest relevanta artiklarna utifrån syfte användes inklusionskriterier: Barn och unga mellan 5–18 år med ADHD och alla könstillhörigheter. Artiklarna skulle behandla arbetsterapeutiska interventioner i skolan, vara vetenskapliga originalartiklar och etiskt granskade. Både kvalitativa, kvantitativa och mixade artiklar inkluderades för att kunna fördjupa förståelsen för interventionernas relation till individen i kontexten samt analysera beviskraften (Segersten, 2017).

Datainsamling

Artiklarna sorterades utifrån inklusions- och exklusionskriterier samt ovan nämnda avgränsningar för att svara mot syftet. Sökningen i de tre databaserna resulterade i 297 träffar. Artiklarna gallrades sedan utifrån hur titeln överensstämde med syftet och 254 artiklar exkluderades då titeln exempelvis fokuserade på bedömningar eller fel diagnosgrupp. I granskningen av abstracts används det Friberg (2017) beskriver som “helikopterperspektivet”, vilket innebär en noggrann granskning som bidrar med en helhetsbild av kunskapsläget och vilken typ av studier som är gjorda. 43 abstracts granskades och ytterligare 32 exkluderades då de inte svarade till syftet, exempelvis genom att inte vara en originalartikel, fel målgrupp eller som inte innefattade en intervention. Även dubletter i de olika sökningarna exkluderades. Totalt lästes elva artiklar i fulltext och ytterligare fem exkluderades utifrån att de var fel kontext eller målgrupp alternativt inte beskrev eller undersökte en arbetsterapeutisk intervention. Sex artiklar valdes ut, fyra kvantitativa och två mixade, för att analyseras och granskades utifrån The Oxford 2011 levels of Evidence 2 (OCEBM Levels of Evidence Working Group, 2021) och etiskt godkännande kontrollerades (se figur 1). En sekundärsökning i de sex valda artiklarna gjordes men inga ytterligare artiklar som matchade

syftet fanns. Sökschema presenteras i översiktstabeller med datum för att enkelt kunna upprepas och kontrolleras (Östlundh, 2017), se bilaga 1.

Figur 1. Flödesschema över datainsamlingen.

Dataanalys

Studien hade en induktiv ansats och data som samlades in analyserades genom en manifest innehållsanalys med utgångspunkt i studiens syfte, där författaren utgick från det konkreta som framkom i artiklarna. Innehållet i texterna granskades och analyserades utifrån Fribergs (2017) förslag till metod för integrativ litteraturoversikt. Analysen inleddes genom att originalartiklarna lästes flera gånger för att helhetens skulle förstås. Översiktstabeller skapades och likheter respektive skillnader urskildes. Vidare identifierades meningsbärande enheter i artiklarnas resultat som hade relevans för syftet och därefter tolkades dessa. Innehållet i de meningsbärande enheterna som handlade om samma sak samlades under kategorier. Kategorier med gemensamma nämnare samlades i övergripande teman. Under analysprocessen var det nödvändigt att vara observant på att de tolkningar som gjordes var hållbara och att resultatet ständigt omprövades för att kunna syntetiseras (Friberg, 2017).

Under analysprocessen har författaren triangulerat med handledaren. Resultatet presenteras i tabellform och löpande text (Backman 2016).

Forskningsetiska avvägningar

Enligt Kristensson (2014) åligger det författaren till en litteraturstudie på grundnivå att ta ställning till forskningsetiska övervägande för att säkra att individerna i de undersökta studierna behandlas med respekt. I denna litteraturöversikt inkluderades därför enbart artiklar som genomgått och blivit godkända i en formell prövning av en etisk kommitté. Författaren har inte medvetet uteslutit, förvrängt information eller selekterat i materialet för att innehållet inte stämt överens med författarens antagande.

Resultat

Sex artiklar som besvarade syftet ingick i analysen. Fyra studier var genomförda i USA, en i Indien, en i Sydafrika och publiceringsår varierade mellan 2001 och 2019. Deltagarnas ålder var mellan fem till tretton år och pojkar var överrepresenterade. Granskningen visade att de arbetsterapeutiska interventioner som var mest studerade i skolan bland barn med ADHD är anpassning av miljön genom användande av balansbollar [4, 5], sittdynor [2] och viktvästar [3, 5, 6]. En artikel undersökte interventioner som använde sociala berättelser i syfte att förbättra personliga förmågor [1]. Ingen av studierna rapporterade försämring av resultat efter interventionsfasen [1-6]

Innehållsanalysen resulterade i två teman, *anpassning av miljö* och *förbättring av personliga förmågor*, samt sex kategorier. Se tabell 1.

Tabell 1.

Sammanställning av resultat utifrån de teman och kategorier som identifierats. I kursivt markeras de kategorier som framkommit i den manifesta analysen.

Artikel	Intervention	Tema	
		Anpassning av miljön	Förbättring av personliga förmågor
1.	Sociala berättelser		Signifikant ökad <i>adaptiv förmåga</i> och <i>tillfredsställelse med aktivitetsutförande</i> i experimentgruppen och kontrollgruppen
2.	Sittdyna	Signifikant ökad <i>koncentration och uppmärksamhet</i> i experimentgruppen	
3.	Viktväst	Signifikant ökad <i>uppmärksamhet och koncentration</i> Förbättrad <i>reglering av aktivitetsnivå, förbättrad social förmåga</i>	
4.	Balansboll	Signifikant ökad <i>uppmärksamhet och koncentration, reglering av aktivitetsnivå och akademisk prestation</i>	
5.	Viktväst och balansboll	Ingen effekt på <i>följsamhet av regler i klassrummet eller akademisk prestation</i>	
6.	Viktväst	Signifikant ökad <i>uppmärksamhet och koncentration</i> Förbättrad <i>akademisk prestation och reglering av aktivitetsnivå</i>	

Viktvästar

I artikel tre, fem och sex undersöktes viktvästar. Viktvästar är tyngre än vanliga västar och skapar ett djupt sensoriskt tryck mot elevens kropp med syftet att påverka det centrala nervsystemet som reglerar arousalnivå vilket i sin tur kan förbättra uppmärksamheten. Arousalnivå definieras som den nivå av energi en person har vid ett specifikt tillfälle. För att genomföra en aktivitet på ett effektivt sätt, är det fördelaktigt att ha rätt grad av "arousal" (Olson & Moulton 2004). I artikel tre och sex sågs signifikant förbättring av *uppmärksamhet och koncentration* vid användandet av viktvästar. I artikel tre mättes under observation med tidtagning hur många procent av 15 minuter som barnet bibehöll koncentrationen på uppgiften. Resultatet visade att barnen bibehöll koncentrationen på uppgiften 18-25% längre tid med viktvästar på. Artikel sex använde "Conners' Continuous Performance Test II (CPT II)" som är en datorbaserad bedömning av förmågan att bibehålla uppmärksamhet på en given uppgift. Resultat visade signifikant förbättring på ett liknande sätt i båda grupperna under interventionsfasen i förhållande till baseline och washout.

Användandet av viktvästar visade även förbättring av *reglering av aktivitetsnivå* [3 och 6]. I artikel sex mättes hur många minuter eleverna stannade på sina platser under arbete med och utan viktväst. I en av interventionsfaserna för en av grupperna var förbättringen signifikant, i de övriga grupperna under interventionsfasen var sittbeteendet förbättrat men inte signifikant. Forskarna i studien observerade via videoinspelningar att eleverna var mindre benägna att sparka med benen mot golvet eller stolarna när de bar viktväst. Lärarna uppgav att eleverna upplevdes lugnare när de använde viktvästar. I artikel tre uttryckte lärarna att eleverna var mer benägna att sitta kvar på sina platser och arbeta när de bar viktvästar. Även fritidspersonalen såg en påverkan på förmågan att *reglera aktivitetsnivån*:

”Han verkar stanna upp och tänka efter mer ... utan viktvästen var han överallt och ingenstans” (Artikel 3, s. 626)

Den *sociala förmågan* upplevdes som förbättrad när barnet använde viktväst och i artikel tre uttryckte en fritidspedagog:

”... när han använder viktvästen interagerar han med de andra barnen på ett mer passande sätt”. (Artikel, 3 s.626)

Förbättring av *akademisk prestation* sågs i artikel sex. Artikel sex mätte även arbetstempot, tiden det tog att göra färdigt en specifik uppgift med eller utan viktväst. Resultatet visade att en signifikant förbättring av tiden under interventionsfasen för ena gruppen, medan den andra gruppen uppvisade förbättring men som inte uppnådde statistisk signifikans. Resultatet i artikel fem skiljer sig från artikel sex, ingen signifikant förbättring avseende *akademisk prestation* under interventionen med viktvästar presenterades.

I artikel fem mättes i vilken grad eleverna uppvisade *följsamhet av reglerna i klassrummet* med eller utan viktväst. Att följa reglerna definierades som att uppträda respektfullt, lyda vuxna, arbeta tyst, använda material på ett ändamålsenligt sätt, stanna på avsedd plats, räcka upp handen för att få ordet eller vid behov av hjälp samt att fortsätta arbeta på uppgiften. Ingen signifikant förbättring presenterades efter barnen burit viktvästar.

Balansbollar

I artikel fyra och fem undersöktes balansbollar och resultaten skiljde sig åt. I artikel fyra sågs en tydlig förbättring av *uppmärksamhet och koncentration, reglering av aktivitetsnivå och*

akademisk prestation. I artikel fem presenterades ingen statistisk signifikant effekt avseende *akademisk prestation* eller *följsamhet av regler i klassrummet*.

I artikel fyra undersöktes sittbeteende, som i denna litteraturöversikt placerats inom kategorin *uppmärksamhet och koncentration*. Sittbeteendet mättes utifrån två variabler, ”på sin plats” eller ”inte på sin plats” var tionde sekund, under två minuter, fem omgångar, under varje session när barnen satt på balansbollar alternativt stolar. Kvantitativt mätt sågs en ökning av sittbeteende ”på sin plats” vid användandet av balansbollar. En elev som ofta somnade under lektionerna var vaken vid samtliga mätningar på balansbollen, något han upplevde som en nackdel:

”Nackdelen med balansbollen är att inte kunna sova under lektionen” (Artikel 4, s. 537)

En lärare i samma artikel beskrev samtidigt:

”Även om eleverna studsade var de mer fokuserade på vad jag sa.” ”Vid användning av bollarna verkade eleverna förbli lugnare och kunde fokusera bättre i ungefär 30-45 minuter”

(Artikel 4, s. 537-540)

Samtliga elever i artikel fyra uppgav att de föredrog balansbollarna framför stolar, framför allt sågs fördelar som att de var bekvämare och eleverna upplevde att de blev produktivare. En ökad *akademisk prestation* sågs kvantitativt i studien då ordproduktiviteten statistiskt ökade. I artikel fyra uttryckte sig en elev och en lärare positivt om balansbollarnas påverkan på den *akademiska prestationen*:

”Jag får mitt arbete bättre gjort” (Artikel 4, s. 537)

”För några elever har produktiviteten i arbetet ökat dramatiskt” (Artikel 4, s. 540)

I motsats till läraren och elevens upplevelse i artikel fyra sågs ingen statistisk effekt av *akademisk prestation* under användandet av balansbollar i artikel fem.

Avseende graden av *följsamhet av regler i klassrummet* visade artikel fem ingen försämring men heller ingen förbättring av resultatet vid användandet av balansbollar i förhållande till ingen intervention.

Sittdynor

Under interventionen med sittdynor erhöll interventionsgruppen sensoriska sittdynor under två veckor, kontrollgruppen erhöll ingen intervention. I artikel två påvisades att användandet av sittdynor signifikant ökade *koncentrationen och uppmärksamheten*.

Med bedömningsinstrumentet BRIEF mättes metakognitivt index (MI) som är ett begrepp vilken innefattar förmågan att initiera, planera, och organisera aktivitet, arbetsminne samt förmågan att övervaka och hantera problem som uppstår. Även beteenderegleringsindex (BRI) som värderar impulskontrollen, förmågan att byta aktivitet och förmågan att reglera emotioner mättes, samt ett index (GEC) som slår samman ovan nämnda index.

Signifikant skillnad sågs mellan kontrollgruppen och interventionsgruppen avseende BRI, GEC och MI. Innan interventionen gjordes ett pretest för att få bekräftat att grupperna var jämförbara:

“Det fanns ingen signifikant skillnad i pretest resultaten på BRIEF mellan kontrollgruppen och interventionsgruppen innan påbörjandet av studien” (Artikel 4, s. 278)

Sociala berättelser

I artikel ett genomgick både experimentgruppen och kontrollgruppen interventioner som syftar till att förbättra den *adaptiva förmågan* genom att lära barnet copingstrategier och ett adaptivt beteende. Den arbetsterapeutiska interventionen ”sociala berättelser” utvecklades med fokus att ge barn förståelse för vissa situationer och utrusta dem med verktyg för hur de ska reagera i dessa situationer. I interventionen används exempelvis bildkort, rollspel, berättande och frågeställningar till barnet (Srija et al. 2019).

I båda grupperna gavs interventionen individuellt under 13 sessioner á 30 minuter och avsåg strategier för att bemöta glåpord, slag och knuffar. I båda grupperna reflekterade man över de nya strategierna tillsammans med barnen samt använde sig av rollspel för att praktiskt öva i att praktiskt tillämpa strategierna. I experimentgruppen använde man sig av “sociala

berättelser” där terapeuten undervisade om strategierna genom berättelser och med stöd av bildkort. I kontrollgruppen undervisades strategier utan sociala berättelser.

I posttest sågs en signifikant ökning i experimentgruppen och kontrollgruppen avseende *adaptiva förmågan* genom mätning av adaptiva beteenden. Mellan grupperna visades en signifikant skillnad på posttest i adaptiva beteenden där experimentgruppen ökat mest.

“Båda grupperna visade förbättring av aktivitetsutförandet när de bemötte mobbning. Experimentgruppen med sociala berättelser visade signifikant förbättring av aktivitetsutförande” (Artikel 1, s. 55)

Båda grupperna visade signifikant ökning av *tillfredsställelse med aktivitetsutförande* genom mätning med instrumentet COPM (COPM, 2021). Kontrollgruppen visade ett högre resultat i aktivitetsutförande medan experimentgruppen visade ett högre resultat i *tillfredsställelse med aktivitetsutförande*.

Signifikant förbättring av *adaptiv förmåga* presenterades i både kontrollgruppen och experimentgruppen i posttest. Signifikant skillnad av ökningen sågs i jämförelse mellan grupperna där experimentgruppen uppvisade den största förbättringen.

“Adaptiva strategier visas en signifikant skillnad mellan pre- och posttest i experimentgruppen och kontrollgruppen... mellan grupperna ses signifikant skillnad i posttest avseende adaptiva strategier.” (Artikel 1, s.54)

Diskussion

Resultatdiskussion

Resultatet visade att arbetsterapeutiska interventioner som används i skolmiljön är viktvästar, balansbollar, sittedynor och sociala berättelser. Samtliga studier visar positiv effekt på svårigheter i aktivitetsutförande som är kopplade till ADHD hos barn utom i artikel fem som visar oförändrat resultat. Det finns skillnader i genomförandet av interventionerna och vem som implementerade dessa hos eleverna. Upplevelserna av de arbetsterapeutiska interventionerna var generellt positiva.

Kärnproblematiken för barn med ADHD i skolmiljö är brister i uppmärksamhet, impuls kontroll och aktivitetsreglering (Hallberg). Resultatet i litteraturöversikten visar att

arbetsterapeutiska interventioner som används i skolmiljö har god effekt på just dessa förmågor. Den metod som arbetsterapeuter framför allt använde sig av är anpassning av miljön, där man kompenserar för barnets funktionsnedsättning så att barnets förmåga kan möta de krav som skolmiljön ställer. Kielhofner (2012c) menar att när barnets förmågor kan möta miljöns krav, ökar motivationen och viljan att delta i aktiviteten. Folkhälsomyndigheten (2018) och Skollagen (2010) understryker hur viktigt det är med tidiga insatser för att begränsa negativa konsekvenser. Litteraturöversiktens resultat tyder på att arbetsterapeutiska interventioner som fokuserar på kärnproblematiken för barn med ADHD i skolmiljö kan bidra till att barnets förmåga möter de krav som ställs i skolmiljön och på så vis begränsa negativa konsekvenser som ökad psykisk ohälsa och dåligt självförtroende.

Skillnaden i resultatet i artikel fem i förhållande till artikel två, tre, fyra och sex kan förklaras genom skillnader i tillvägagångssättet under genomförandet av interventionen som påverkar hur hjälpmedlet accepteras av eleverna samt skillnader i inom vilka områden man undersökt effekten. Artikel fem är den enda studien som mätt effekten av följsamhet av regler i klassrummet, vilket gör att man inte kan jämföra resultatet med någon av de andra studierna. Akademisk prestation undersöktes också i artikel fem, där visades ingen effekt, medan artikel fyra visade signifikant effekt och artikel sex visade förbättrad akademisk prestation. I artikel sex där man undersökte viktvästar skapade man likadana viktvästar även till de barn som inte deltog i studien men utan vikter. Man förhörde sig även med barnen i urvalsgruppen att västen var bekväm och frågade om det upplevdes acceptabelt att använda den i klassrummet ur ett socialt perspektiv. I artikel fyra använde alla i klassen samma hjälpmedel, men i artikel fem randomiserades dagligen två typer av hjälpmedel mellan eleverna vilket synliggör skillnader mellan eleverna. Goffman (2020) förklarar att hjälpmedel som kan ses visuellt tydliggör att individen har normavvikande brister och bidrar till socialt stigma vilket minskar chanserna för ett framgångsrikt resultat. Cook et al. (2020) menar att chanserna för ett framgångsrikt resultat ökar om individen upplever social acceptans av omgivningen i situationen. Enligt Kielhofner & Forsyth (2012) är individens acceptans för hjälpmedlet en förutsättning för ett lyckat behandlingsresultat. I det arbetsterapeutiska resonemanget behöver individens och omgivningens känsla av acceptans för behandlingen beaktas då det påverkar behandlingsresultatet.

Ytterligare en skillnad mellan de studier som visat positivt kontra oförändrat resultat är vilken profession som genomfört interventionen och mätningarna i studierna. I artikel fyra och sex, med positivt resultat, var det arbetsterapeuter medan i artikel fem, med oförändrat resultat, var

det lärarna i klassen. Cook et al. (2020) menar att för en lyckad intervention är det nödvändigt att ha kunskap i det dynamiska förhållandet mellan individen, aktiviteten och hjälpmedlet i den specifika kontexten, kunskap som är specifik för arbetsterapeuter. I Sveriges Arbetsterapeuters kunskapsöversikt (2018) av arbetsterapeutiska insatser i skolmiljö i Norden ses att arbetsterapeutens roll under interventionen sällan beskrivs närmare i forskningsstudier. Resultatet i denna litteraturstudie tyder på att arbetsterapeutiska bedömningar och interventioner är komplexa och att man inte uppnår önskat resultat endast genom att tilldela en individ ett hjälpmedel. Sveriges Arbetsterapeuter (2016) menar att arbetsterapeuters specifika kompetens bidrar till att tillgängliggöra skolan för barn med funktionsnedsättning och har en positiv inverkan på elevens möjlighet att uppnå skolans mål. Forskning kring hur genomförandet av interventioner och arbetsterapeutens roll påverkar resultatet behövs för att utveckla god praxis avseende arbetsterapeutiska interventioner i skolmiljö.

Litteraturöversiktens resultat är samstämmigt med Skolverket (2016), Kielhofner (2012b) och Sveriges Arbetsterapeuter (2016) som uttrycker att miljön påverkar barns aktivitetsutförande och att anpassning av miljön ökar barnets möjlighet att klara skolgången. I de analyserade artiklarna undersöktes anpassning av miljön genom användande av kompensatoriska hjälpmedel, men ytterligare metoder för anpassning av miljön finns. Som Luborski (2017) beskriver kan belysning, möblering, ljud och arbetsmaterial anpassas i klassrummet. Interventionen i litteraturöversikten som syftar till att förbättra personliga förmågor visar god effekt på aktivitetsutförandet för barn med ADHD i skolmiljö. Under datainsamlingen upptäcktes flera studier med god effekt på aktivitetsutförande hos barn med ADHD där interventionens metod är förbättring av personliga förmågor men inte i skolmiljö (Hahn-Markowitz et al., 2020; Levanon-Erez et al., 2019; Wennberg et al., 2021). Mot bakgrund av de positiva effekterna på aktivitetsutförande hos barn med ADHD i skolmiljö som ses i litteraturöversikten finns incitament för mer forskning som undersöker fler interventioner i skolmiljö. Författaren menar att detta kan förbättra skolornas förmåga att anpassa skolmiljön för barn med ADHD utifrån de brister som uttrycks av lärare, elever, föräldrar (Skolinspektionen, 2021). Vikten av att intervensera i skolmiljö stöds av Folkhälsomyndigheten (2018) och Skollagen (2010) som uttrycker att tidiga insatser är viktiga för att begränsa de negativa konsekvenserna av bristande anpassningar.

Metoddiskussion

Styrkan i en litteraturöversikt är den samlade bild av kunskapsläget inom ett visst område som skapas till grund för evidensbaserat kliniskt arbete. (Kristensson, 2012). Litteraturöversikt ger den bredd av kunskap som behövs inom kunskapsfältet för att svara till syftet som är att beskriva arbetsterapeutiska interventioner i skolan för barn med ADHD. Under datainsamlingen eftersträvades en bred sökning därför användes boolsk sökmetod (Östlundh, 2017). Databaserna CHINAL, Pub.Med och PsychInfo användes då dessa bedöms som relevanta utifrån syftet. Då enbart sex artiklar hittades valde författaren att ytterligare bredda sökningen genom sekundärsökning i samtliga inkluderade artiklar. Trots sekundärsökning hittades inga ytterligare artiklar. Möjligtvis hade fler artiklar funnits om andra sökord använts eller adderats, exempelvis ”intervention”. Litteraturöversikten inkluderar både kvantitativa och mixed method artiklar för att kunna svara till syftet som är att ge en bred bild av en företeelse. I de kvalitativa delarna fördjupas förståelsen för de arbetsterapeutiska interventionerna samt upplevelsen av dessa. De kvantitativa och påvisar vilken beviskraft som finns (Kristensson, 2014).

Den induktiva ansatsen passade litteraturöversiktens syfte eftersom författaren avsåg att beskriva en företeelse på ett förutsättningslöst sätt (Wengström & Forsberg, 2015) Ett alternativ till induktiv ansats hade varit deduktiv ansats. En deduktiv ansats utgår från en befintlig teori eller modell som utgör en referensram för analys av materialet (Wengström & Forsberg, 2015). Den befintliga teorin kan därefter jämföras med resultaten av de analyserade artiklarna. Kopplingen till arbetsterapeutisk teori kan ha tydliggjorts, men intressanta data som kan leda till nya upptäckter kan gå förlorad när data grupperas i förutbestämda kategorier utifrån befintliga teorier (Davidson & Patel, 2003).

Tillförlitlighet syftar på att sanningshalten i resultatet och att tolkningen ska baseras på det faktiska materialet och inte författarens åsikter (Kristensson, 2014). I litteraturstudien har författaren under hela analysprocessen triangulerat med handledaren. Enligt Kristensson (2014) stärks resultatets tillförlitlighet genom att två personer analyserar samma material.

För generaliserbarhet krävs ett relativt stort urval och att man har kontroll över miljön och omständigheterna (Kristensson, 2014). I granskningen av artiklarna kontrollerades noggrant att miljö, den studerade företeelsen och urval svarade till syftet. Miljön i samtliga artiklar svarade till litteraturstudiens syfte vilket främjar generaliserbarheten. Även om miljö ”skolmiljö” är överensstämmande med syftet i samtliga artiklar kan flera faktorer skilja sig åt

mellan studierna då de är genomförda i olika länder. Skillnader kan finnas i exempelvis kultur, skolsystem, krav eller fysisk utformning. Att studierna är genomförda i olika länder försämrar tillförlitligheten. En svaghet i litteraturöversikten är att diagnostiserad ADHD inte är kriterium i samtliga analyserade studier vilket minskar generaliserbarhet och tillförlitlighet. I två artiklar beskrevs att personerna i urvalet har de svårigheter som är typiska vid ADHD, men ej har fastställd diagnos. Artiklarna som ingick i litteraturöversikten hade relativt små urvalsgrupper. Citat används för att stärka verifierbarheten i tolkningen av artiklarna (Kristensson, 2014). Citaten är översatta av författaren vilket medför risk för feltolkning. Författaren var medveten om risken och ägnade mycket tid åt att tolka texterna i sitt sammanhang för att göra en rättvis översättning.

De flesta av studiernas bedömningar och mätningar genomfördes som observationer. Davidson och Patel (2003) beskriver att reliabiliteten påverkas av observatörens förmåga och utbildning. För att öka reliabiliteten och på så vis tillförlitligheten i studierna användes i vissa fall två oberoende observatörer och när utomstående observatörer användes utbildades dessa och deras förmåga att observera kontrollerades. Bland de standardiserade instrument som användes var reliabiliteten och validiteten varierande. Canadian Occupational Performance Measure (COPM) har visat sig reliabel och valid i flera studier (COPM, 2021). Behavior Rating Inventory of Executive Function (BRIEF) visar moderat till stark validitet och svag till moderat reliabilitet (Hendrickson, 2019). Coping with Bullying Scale for Children (CBSC) bedöms reliabel men inte valid i en avhandling (Parris, 2013). Graden av reliabilitet och validitet påverkar tillförlitligheten i resultaten. Hög reliabilitet och validitet ökar tillförlitligheten (Davidson & Patel, 2003). En reflektion författaren har är att olika professioner med olika utbildning och förmåga genomfört bedömningarna i studierna vilket kan ha påverkat tillförlitligheten i resultatet och författarens tolkning.

Sammanfattningsvis bedömer författaren att en induktiv ansats med manifest innehållsanalys var lämplig som metod för att svara till syftet i litteraturstudien. I framtida studier hade författaren i ett tidigare skede värderat och närmare undersökt de metoder som använts i artiklarna för att bedöma kvalitén och tillförlitligheten. Författaren hade även ägnat mer tid åt att pröva fler kombinationer av sökord och på så sätt uttömt databaserna ytterligare. Med fler artiklar hade sannolikt tillförlitligheten i litteraturöversikten ökat. För att undersöka hur interventionerna i skolmiljö förhåller sig till arbetsterapeutisk teori, hade det varit intressant att genomföra litteraturöversikten med en deduktiv ansats.

Slutsats och kliniska implikationer

De studier som identifierats i denna litteraturöversikt har generellt små urvalsgrupper och ger inte ett generaliserbart resultat, men tyder på att arbetsterapeutiska interventioner är till nytta för barn med ADHD i skolmiljö. I litteraturöversikten ses stora skillnader i genomförandet av interventionerna och att detta möjligtvis påverkar effekten av interventionen. Mer forskning som undersöker tillvägagångssättet och vilken kompetens som behövs vid genomförandet av interventionerna och deras inverkan på resultatet behövs för att utveckla god praxis.

Under datainsamlingen framkom att forskning som undersökt arbetsterapeutiska interventioner som syftar till att förbättra aktivitetsutförande för barn med ADHD i skolmiljö är mycket begränsad. Ytterligare kunskap och förståelse för arbetsterapeutiska interventioner kan förhoppningsvis bidra till att barn med ADHD tidigt kan få stöd i sin skolmiljö för att på så sätt ges möjlighet till aktivitet och delaktighet.

Referenser

Ayres, J. (1983) *Sinnenas samspel*. Psykologiförlaget.

Backman, J. (2016) *Rapporter och uppsatser*. (3:2 uppl.). Studentlitteratur AB.

Bartfai, A. (2014). Exekutiva funktioner. I H. Nyman & A. Bartfai (Red.), *Klinisk neuropsykologi* (2 uppl., s. 99-106). Studentlitteratur AB.

Bellanti, C. (2011). Meeting the needs of children with ADHD in the classroom. *Brown University Child & Adolescent Behavior Letter*, 27(12), 1–6. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1002/cbl.20153>.

Biederman, J., Monuteaux, M. C., Doyle, A. E., Seidman, L. J., Wilens, T. E., Ferrero, F., Morgan, C. L., & Faraone, S. V. (2004). Impact of executive function deficits and attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) on academic outcomes in children. *Journal of consulting and clinical psychology*, 72(5), 757–766. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.72.5.757>.

Bowyer, P., & Tkach, M. M. (2019). Treatment fidelity in Model of Human Occupation research. *British Journal of Occupational Therapy*, 82(5), 263–271. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/0308022618803858>.

Buckle, F., Franzsen, D., & Bester, J. (2011). The effect of the wearing of weighted vests on the sensory behaviour of learners diagnosed with attention deficit hyperactivity disorder within a school context. *South African Journal of Occupational Therapy*, 41(3), 36–42.*

Clark, E, Carlisle SS, Giard A, & Turner WM. (2007). Speaking your mind: measuring the subjective quality of life of children with mental illnesses. *Issues in Mental Health Nursing*, 28(12), 1277–1291. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/01612840701686385>.

Cook, A. M., Polgar, J. M., & Encarnação, P. (2020). *Assistive Technologies PRINCIPLES & PRACTICE*. (5 uppl.). Elsevier.

COPM. (2021) *Psychometric Properties of the COPM*
<https://www.thecopm.ca/casestudy/psychometric-properties-of-the-copm/>.

Davidson, B., & Patel, R. (2003), *Forskningsmetodikens grunder*. (3 uppl.). Studentlitteratur AB.

- Davis, A. S., Pass, L. A., Finch, W. H., Dean, R. S., & Woodcock, R. W. (2009). The canonical relationship between sensory-motor functioning and cognitive processing in children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 24(3), 273–286. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1093/arclin/acp032>.
- Fedewa, A., & Erwin, H. (2011). Stability balls and Students With Attention and Hyperactivity Concerns: Implications for On-Task and In-seat behavior. *American Journal of Occupational Therapy*, 65(4), 393-399. DOI: 10.5014/ajot.2011.000554.
- Folkhälsomyndigheten. (2018). *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? Utvecklingen under perioden 1985–2014*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/ab5e6aed7dd642418a8144c6e08badd2/v-arfor-psykiska-ohalsan-okat-barn-unga-18023-1-webb-kortversion.pdf>.
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2015) *Att göra systematiska litteraturstudier, värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (4 uppl.). Författaren och Natur och Kultur.
- Forskningsrådet för hälsa arbetslivet och välfärd. (2015). *Begrepp, mätmetoder och förekomst av psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykiatriska tillstånd*. Forte. <https://forte.se/app/uploads/2014/12/kunskapsoversikt-begrepp.pdf>.
- Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg. *Dags för uppsats Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (3 uppl.). Studentlitteratur AB.
- Goffman, E. (2020) *Stigma, den stämplades roll och identitet*. (4 uppl.). Studentlitteratur AB.
- Hahn-Markowitz, J., Berger, I., Manor, I., & Maeir, A. (2020). Efficacy of Cognitive-Functional (Cog-Fun) Occupational Therapy Intervention Among Children With ADHD: An RCT. *Journal of Attention Disorders*, 24(5), 655–666. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/1087054716666955>.
- Hellberg, G. (2014). Utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningar. I H. Nyman & A. Bartfai (Red.), *Klinisk neuropsykologi* (upplaga 2 s.283-293). Studentlitteratur AB.
- Hendrickson, N. K., & McCrimmon, A. W. (2019). Test Review: Gioia, G. A., Isquith, P. K., Guy, S. C., & Kenworthy, L. (2015). Behavior Rating Inventory of Executive Function®, Second Edition (BRIEF®2). *Canadian Journal of School Psychology*, 34(1), 73–78.

Hälso- och sjukvårdslag (SFS 2017:30). Socialdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30.

Kielhofner, G. (2012a) Introduktion till Model of Human Occupation (MOHO). I G.

Kielhofner (red.), *Model Of Human Occupation, teori och tillämpning*. (uppl. 4 s. 15-26) Studentlitteratur AB.

Kielhofner, G. (2012b) Miljön och människans aktivitet. I G. Kielhofner (red.), *Model Of Human Occupation, teori och tillämpning*. (uppl. 4 s. 85-100) Studentlitteratur AB.

Kielhofner, G. (2012c) Viljekraft. I G. Kielhofner (red.), *Model Of Human Occupation, teori och tillämpning*. (uppl. 4 s. 35-52) Studentlitteratur AB.

Kielhofner, G. (2012d) Vanebildning: Aktivitetsmönster i det dagliga livet. I G. Kielhofner (red.), *Model Of Human Occupation, teori och tillämpning*. (uppl. 4 s. 53-68) Studentlitteratur AB.

Kielhofner, G., & Forsyth, K. (2012) Terapeutiskt resonemang: Att planera, genomföra och utvärdera behandlingsresultat. I G. Kielhofner (red.), *Model Of Human Occupation, teori och tillämpning*. (uppl. 4 s. 139-150) Studentlitteratur AB.

Kim, M. J., Park, H. Y., Yoo, E. Y., & Kim, J. R. (2020). Effects of a Cognitive-Functional Intervention Method on Improving Executive Function and Self-Directed Learning in School-Aged Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder: A Single-Subject Design Study. *Occupational therapy international*, 2020, 1250801.

<https://doi.org/10.1155/2020/1250801>.

Klassen, A. F., Miller, A., & Fine, S. (2004). Health-related quality of life in children and adolescents who have a diagnosis of attention-deficit/hyperactivity disorder. *Pediatrics*, 114(5), e541–e547. <https://doi.org/10.1542/peds.2004-0844>.

Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. Natur & Kultur.

Lee, S. W., Kielhofner, G., Morley, M., Heasman, D., Garnham, M., Willis, S., Parkinson, S., Forsyth, K., Melton, J., & Taylor, R. R. (2012). Impact of using the Model of Human Occupation: A survey of occupational therapy mental health practitioners' perceptions.

Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 19(5), 450–456. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.3109/11038128.2011.645553>.

Levanon-Erez, N., Maeir, A., & Kampf-Sherf, O. (2019). Occupational therapy metacognitive intervention for adolescents with ADHD: Teen Cognitive-Functional (Cog-Fun) feasibility study. *British Journal of Occupational Therapy*, 82(10), 618–629. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1177/0308022619860978>.

Lidström, H., & Munkholm, M. (2018). *Nordisk forskning inom arbetsterapi relaterat till skolan – en kunskapsöversikt*. Sveriges Arbetsterapeuter. <https://www.arbetsterapeuterna.se/media/1423/nordisk-forskning-inom-skolan-webb.pdf>.

Luborski, B. (2017). Helping Children with Attentional Challenges in a Montessori Classroom: The Role of the Occupational Therapist. *NAMTA Journal*, 42(2), 287–352.

Macphee, F. L., Merrill, B. M., Altszuler, A. R., Ramos, M. C., Gnagy, E. M., Greiner, A. R., Coxe, S., Raiker, J. S., Coles, E., Burger, L., & Pelham, W. E. (2019). The effect of weighted vests and stability balls with and without psychostimulant medication on classroom outcomes for children with ADHD. *School Psychology Review*, 48(3), 276–289.*

Maeir, A., Fisher, O., Bar-Ilan, R. T., Boas, N., Berger, I., & Landau, Y. E. (2014). Effectiveness of Cognitive-Functional (Cog-Fun) Occupational Therapy Intervention for Young Children With Attention Deficit Hyperactivity Disorder: A Controlled Study. *American Journal of Occupational Therapy*, 68(3), 260–267. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.5014/ajot.2014.011700>.

Mah, J.W.T., Doherty, M. (2021). Sensorimotor Intervention Group for Children with ADHD and Sensory Processing Difficulties: A Feasibility Study. *J Child Fam Stud* 30, 447–459 (2021). <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1007/s10826-021-01900-y>.

Mirjam Harketad Olsen. (2018). Digital Tools for Structure in a Mainstream Class. *Education in the North*, 25(1–2), 320–337. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.26203/7gct-b082>.

OCEBM Levels of Evidence Working Group. (2021). *The Oxford 2011 Levels of Evidence 2*. <https://www.cebm.net/wp-content/uploads/2014/06/CEBM-Levels-of-Evidence-2.1.pdf>.

Olson, L. J., & Moulton, H. J. (2004). Use of weighted vests in pediatric occupational therapy practice. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 24(3), 45–60. https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1300/j006v24n03_04

Parris, L. (2013). *The development and application of the Coping with Bullying Scale for Children*. [Doktorsavhandling, Georgia State University]. Semantic scholar.

https://scholarworks.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1098&context=cps_diss.

Patientlagen (SFS 2014:821). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821.

Pfeiffer B, Henry A, Miller S, & Witherell S. (2008). Effectiveness of Disc “O” Sit cushions on attention to task in second-grade students with attention difficulties. *American Journal of Occupational Therapy*, 62(3), 274–281.*

Schilling DL, Washington K, Billingsley FF, & Deitz J. (2003). Classroom seating for children with attention deficit hyperactivity disorder: therapy balls versus chairs. *American Journal of Occupational Therapy*, 57(5), 534–541.*

Segersten, K. (2017). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (upplaga 3 s. 105-108). Studentlitteratur AB.

Skolinspektionen. (2021). *Skolenkäten 2021 Resultatredovisning för Skolenkäten*.

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/statistik/statistik-skolenkaten/2021/totalrapport-skolinspektionen-2021.pdf>.

Skollagen (SFS 2010:800). Utbildningsdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800.

Skolverket. (2016). *Tillgängliga lärmiljöer? En nationell studie av skolhuvudmännens arbete för grundskoleelever med funktionsnedsättning*. (Rapport 404). Elanders Sverige AB.

<https://www.skolverket.se/getFile?file=3686>.

Socialstyrelsen. (2019). *Geografiska skillnader i förskrivningen av adhd-läkemedel till barn*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-6-6219.pdf>.

Socialstyrelsen. (2014). *Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd Ett kunskapsstöd*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2014-10-42.pdf>.

Socialstyrelsen. (2007). *Socialstyrelsens temabank*.

<https://termbank.socialstyrelsen.se/?TermId=818&SrcLang=sv>.

Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering & Sveriges Kommuner och Regioner. (2020). *Begrepp inom området psykisk ohälsa. Sveriges kommuner och Regioner*.

https://skr.se/download/18.4d3d64e3177db55b1663b360/1615533855867/PM_Begrepp-inom-området-psykisk-halsa.pdf.

Srija, S. S., Sugi, S., & Srinivasan, D. (2019). Efficacy of Social Stories in Coping with Bullying among Children with Childhood Psychiatry Conditions: A Randomized Controlled Interventional Study. *Indian Journal of Occupational Therapy* (Wolters Kluwer India Pvt Ltd), 51(2), 52–56. https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.4103/ijoth.ijoth_10_19.*

Sveriges Arbetsterapeuter. (2018). *Kompetensbeskrivningar för arbetsterapeuter*. [Broschyr]. Sveriges Arbetsterapeuter.

<https://www.arbetsterapeuterna.se/media/1666/kompetensbeskrivningar-foer-arbetsterapeuter-2018.pdf>.

Sveriges Arbetsterapeuter. (2016). *För ett jämlikt lärande – arbetsterapeutens roll i skolan* [Broschyr]. Sveriges Arbetsterapeuter. https://www.arbetsterapeuterna.se/media/1375/for-ett-jamlikt-larande_2016_webb.pdf.

Unicef. (2018). *Barnkonventionen*. Barnkonventionen. <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>.

VandenBerg N. L. (2001). The use of a weighted vest to increase on-task behavior in children with attention difficulties. *American Journal of Occupational Therapy*, 55(6), 621–628.*

Wennberg, B., Janeslätt, G., Gustafsson, P. A., & Kjellberg, A. (2021). Occupational performance goals and outcomes of time-related interventions for children with ADHD. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 28(2), 158–170. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/11038128.2020.1820570>.

Wong, A. S. K., Li-Tsang, C. W. P., & Siu, A. M. H. (2014). Effect of a Social Emotional Learning Programme for Primary School Students. *Hong Kong Journal of Occupational Therapy*, 24(2), 56–63. <https://doi.org/10.1016/j.hkjot.2014.11.001>.

Young, RL. (2007). The role of the occupational therapist in attention deficit hyperactivity disorder: a case study...including commentary by Simpson K, Mandich A, and Rodger S. *International Journal of Therapy & Rehabilitation*, 14(10), 454–459. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.12968/ijtr.2007.14.10.27397>.

Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (upplaga 3 s. 59-82). Studentlitteratur AB.

Bilaga 1

Tabell 2.

Sökschema CINAHL.

Databas:

<i>Cinahl</i> 2021-10-11	<i>Sökord</i>	<i>Antal träffar</i>	<i>Lästa titlar</i>	<i>Lästa abstracts</i>	<i>Lästa i fulltext</i>	<i>Granskade</i>	<i>Inkluderade</i>
#1	MH "Occupational Therapy+"*	12170					
#2	MH "Attention Deficit Hyperactivity Disorder"*	15018					
#3	MH "Schools+"*	54480					
#4	#1 AND #2*	110					
#5	#1 AND #2 AND #3*	2	2	1	1	1	1
#6	"Occupational therapy" OR OT*	20402					
#7	"Attention deficit hyperactivity disorder" OR ADHD*	18109					
#8	School OR "School health service" OR "School environment"*	135467					
#9	#6 AND #7*	154					
#10	#6 AND #7 AND #8*	23	23	6	1	1	1
Total		34	34	7	2	2	2

* Begränsningar: År 2000-2021, Vetenskapliga tidskrifter, Språk: Svenska och Engelska

Tabell 3.*Sökschema PubMed.*

<i>Databas</i>	<i>Sökord</i>	<i>Antal träffar</i>	<i>Lästa titlar</i>	<i>Lästa abstracts</i>	<i>Lästa i fulltext</i>	<i>Granskade</i>	<i>Inkluderade</i>
<i>Pub. Med</i>							
<i>2021-10-11</i>							
#1	Occupational therapy [MeSH]*	6565					
#2	Attention Deficit Disorder with Hyperactivity [MeSH]*	22,698					
#3	Schools [MeSH]*	70791					
#4	#1 AND #2*	53					
#5	#1 AND #2 AND #3*	3	3	3	1	1	1
#6	“Occupational therapy” OR OT*	34,290					
#7	“Attention deficit hyperactivity disorder” OR “ADHD”*	30,267					
#8	"School" OR "School health service" OR "School environment"*	3,884,485					
#9	#6 AND #7*	250					
#10	#6 AND #7 AND #8*	146	146	18	6	1	1
Totalt			149	21	7	2	2

* Begränsningar: År 2000-2021, Vetenskapliga tidskrifter, Språk: Svenska och Engelska

Tabell 4.

Sökschema Psycinfo.

Databas:

PsycINFO 2021-10-11

Sökord	Antal träffar	Lästa titlar	Lästa abstracts	Lästa i fulltext	Granskade	Inkluderade
#1 DE "Occupational Therapy"*	5205					
#2 DE "Attention Deficit Disorder with Hyperactivity"*	21365					
#3 DE "Schools" OR DE "Boarding Schools" OR DE "Charter Schools" OR DE "Colleges" OR DE "Elementary Schools" OR DE "Graduate Schools" OR DE "High Schools" OR DE "Institutional Schools" OR DE "Junior High Schools" OR DE "Kindergartens" OR DE "Middle Schools" OR DE "Military Schools" OR DE "Nongraded Schools" OR DE "Nursery Schools" OR DE "Seminaries" OR DE "Technical Schools"*	63360					
#4 #1 AND #2*	8					
#5 #1 AND #2 AND #3*	3	3	3	0	0	0
#6 "Occupational therapy" OR OT*	15331					
#7 "Attention deficit hyperactivity disorder" OR ADHD*	24726					
#8 School OR "School health service" OR "School environment"*	786491					
#9 #6 AND #7*	218					
#10 #6 AND #7 AND #8*	120	120	12	2	2	2
Totalt		123	15	5	2	2

* Begränsningar: År 2000-2021, Vetenskapliga tidskrifter, Språk: Svenska och Engelska

Bilaga 2.

Tabell 5.

Översikt av artiklar inkluderade i litteraturoversikten.

	Artikel	Land	Syfte	Design	Deltagare	Intervention	Resultat	Evidens nivå
1	Srija, S. S., Sugi, S., & Srinivasan, D. (2014). Efficacy of Social Stories in Coping with Bullying among Children with Childhood Psychiatry Conditions: A Randomized Controlled Interventional Study...56th All India Occupational Therapists	Indien	Undersöka om "sociala berättelser" förbättrar copingförmågan för barn med psykiatriska tillstånd som är utsatta för mobbing	Kvantitativ RCT-studie Bekvämlighetsurval	n=22 Barn med ADHD, mild intellektuell funktionsnedsättning eller inlärningssvårigheter	Sociala berättelser	Båda grupperna visade signifikanta skillnader mellan pre och posttest på både "COPM och "CBSC". Resultatet stödjer tesen att "sociala berättelser" ökar förmågan till passande beteende hos barn.	2
2	Pfeiffer, B., Henry, A., Miller, S., & Witherell, S. (2008). Effectiveness of Disc 'O' Sit cushions on attention to task in second-grade students with attention difficulties.	USA	Undersöka effektiviteten av ett dynamiskt system för sittande, "Disc 'O' Sit cushion", avseende förbättrad förmåga att bibehålla uppmärksamheten på en given uppgift.	Kvantitativ RCT-studie Bekvämlighetsurval	n=63 Barn med svårigheter med uppmärksamhet och koncentration	Sittdynor	Signifikant skillnad av "Metacognition Index" (liten effekt), Behavioral Regulation Index" (liten till medium effekt) och "Global Executive Composite" (liten till medium effekt)	2
3	Vandenberg, N. L. (2001). The Use of a Weighted Vest To Increase On-Task Behavior in Children With Attention Difficulties	USA	Undersöka effekten av viktväst på barns beteende i skolarbete i klassrummet.	Mixad kvasiexperimentell studie Bekvämlighetsurval	N=4 Barn med ADHD	Viktväst	Signifikant förbättrat beteende under skolarbete hos samtliga. Flera av barnen efterfrågade västarna själva och var positiva till användandet.	4
4	Schilling, L. D., Washington, K., Billingsley F. F., & Deitz, J. (2003). Classroom Seating for Children With Attention Deficit Hyperactivity Disorder: Therapy Balls Versus	USA	Undersöka effekten av att sitta på balansboll avseende sittbeteende och ordproduktivitet hos barn med ADHD. Dessutom bedömdes	Mixad kvasiexperimentell studie Bekvämlighetsurval	n=27 Barn med och utan ADHD	Balansboll	Barnen som i baselinemätningen hade ett ofördelaktigt sittbeteende förbättrade sitt sittbeteende om de satt på balansbollar. Samtliga elever uppgav att de tyckte det var	4

	Chairs.		“social validity” för att utvärdera lärares och elevers åsikt om interventionen.				bekvämare att sitta på balansbollarna än vanliga stolar.	
5	<p>Macphee, F. L., Merrill, B. M., Altszuler, A. R., Ramos, M. C., Gnagy, E. M., Greiner, A. R., Coxe, S., Raiker, J. S., Coles, E., Burger, L., & Pelham, W. E. (2019).</p> <p>The effect of weighted vests and stability balls with and without psychostimulant medication on classroom outcomes for children with ADHD.</p>	USA	Utvärdera effekten av de arbetsterapeutiska interventionerna viktästar och stabilitetsbollar avseende beteende i klassrummet och akademisk produktivitet hos barn med ADHD. Syftet var även att undersöka effekten av ADHD-medicin i kombination med de arbetsterapeutiska interventionerna.	Kvantitativ kontrollerad studie	n=64 Barn med ADHD	Viktväst och balansboll	Resultatet visar ingen signifikant effekt av viktvästar eller “stabilitetsbollar” avseende akademisk prestation eller klassrumsbeteende.	3
6	<p>Buckle, F., Franzsen, D., & Bester, J. (2011).</p> <p>The effect of the wearing of weighted vests on the sensory behaviour of learners diagnosed with attention deficit hyperactivity disorder within a school context</p>	Sydafrika	Utvärdera effekten av användandet av viktväst hos barn med ADHD avseende sittbeteende, arbetstempo och riktad uppmärksamhet.	Longitudell kvantitativ RCT-studie	n=30 Barn med ADHD	Viktväst	Studien visade signifikant förbättring av förmåga att stanna på angiven plats, arbetstempo samt riktad uppmärksamhet. Effekten höll inte i sig när man tagit av viktvästen utan då återgick resultatet till som vid baselinemätning.	2